

**KOTKAN SEUDUN
MUSIIKKIOPISTO**

VARHAISIÄN MUSIIKINOPETUS

OPETUSSUUNNITELMA

Kervinen Henna

Myyrä Anna

2013

Sisältö

1. MUSIIKKILEIKKIKOULUTOIMINTA.....	3
2. MUSIIKKILEIKKIKOULUUN OSALLISTUMINEN.....	4
3. MUSIIKKILEIKKIKOULUN TAVOITTEET.....	7
4. MUSIIKKILEIKKIKOULUN TAVOITTEET ERI IKÄVUOSINA.....	7
4.1. 3kk-2v VAUVAT JA TAAPEROT VANHEMPINEEN.....	7
4.2. 3-4v LEIKKI-IKÄISET.....	8
4.3. 5-6v.....	10
5. MUSKARITUNNIN SISÄLTÖ.....	12
5.1. MUSIIKIN KUUNTELU.....	12
5.2. OMA ÄÄNENKÄYTTÖ.....	12
5.3. MUSIIKKILIIKUNTA.....	12
5.4. SOITTAMINEN.....	12
5.5. INTEGROINTI.....	13
6. KOKONAISVALTAISEN KEHITYKSEN TUKEMINEN.....	14
6.1. Kognitiivinen alue.....	14
6.2. Sosioemotionaalinen alue.....	14
6.3. Psykomotorinen alue.....	14
6.4. Esteettinen alue.....	15
7. MUSIIKIN PERUSKÄSITTEET.....	16

1. MUSIIKKILEIKKIKOULUTOIMINTA

A

Varhaisiän musiikinopetuksen tarkoituksena on herättää lapsen kiinnostus ja rakkaus musiikkia kohtaan sekä luoda ja kehittää musiikillisia perusvalmiuksia ja tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä pätevän opettajan johdolla.

Musiikkileikkikoulu on iloista ja leikkimielistä, mutta myös tavoitteellista toimintaa: tunneilla harjoitellaan musiikin perusasioita (rytmi, tempo, melodia, kesto, sointiväri, harmonia ja dynamiikka) laulaen, lorutellen, liikkuen, soittaen ja kuunnellen. Tavoitteet etenevät lapsen kehitysvaiheen ja musiikillisten taitojen mukaan. Oman lisänsä opetukseen tuo muu luova ilmaisu, kuten kuvataide ja tarinat. Elämyksellinen ja monipuolinen toiminta tarjoaa lapselle onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuden luovuuden kehittämiseen. Toiminta kannustaa lasta muun muassa itseilmaisuun, yhdessä tekemiseen ja itsenäiseen ajatteluun sekä luo hyvät valmiudet musiikkiharrastuksen jatkamiseen.

Musiikkiopiston muskarista vie polku soitinvalmennuksen kautta instrumenttiopintoihin ja kuoroihin. Useimmille musiikista tulee hauska harrastus, joillekin jopa ammatti.

Kotkan seudun musiikkiopisto järjestää musiikkileikkikouluja Kotkassa, Karhulassa ja Haminassa. Kotkassa ryhmät alkavat 3kk ikäisistä vauvoista, Haminassa 1-vuotiaista. Vanhimmat soittoryhmissä opiskelevat muskarilaiset ovat 9-10-vuotiaita. Alle 2-vuotiaat käyvät muskarissa yhdessä vanhemman tai muun aikuisen kanssa. 3-vuotiaasta eteenpäin lapset käyvät muskarissa itsenäisesti. Ryhmissä on 6-10 lasta, soittoryhmät voivat olla pienempiäkin. Oppitunti kestää 30-60 minuuttia. Opetuskertoja on vuodessa 35, joka sisältää syksyllä järjestettävän lastenkonsertin ja joulujuhlan sekä keväällä järjestettävän laululeikkikonsertin ja kevätjuhlan. Musiikkiopiston lukukausi noudattaa pääasiassa koulujen loma-aikoja.

Opettajat

Kotkan-seudun musiikkiopistossa opettavat ammattitaitoiset ja pätevät opettajat. Kotkassa varhaisiän musiikinopetuksesta vastaava Anna Myyrä on valmistunut musiikkipedagogiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta vuonna 2005 pääaineenaan varhaisiän musiikkikasvatus ja viulunsoitonopettajaksi Kuopion konservatoriosta vuonna 2003.

Haminan toimipisteessä opettaa Susanna Apo-Syrjänen. Hän on valmistunut musiikkileikkikoulunopettajaksi vuonna 1995 Päijät-Hämeen konservatoriosta ja

täydentänyt opintojaan "Tanssi varhaiskasvatuksessa" erikoistumisopinnoilla vuosina 2001-2003.

Susanna Apo-Syrjäsen vanhempainvapaan ajan hänen sijaisenaan toimii Henna Kervinen. Henna on valmistunut musiikkipedagogiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta vuonna 2006 pääaineenaan varhaisiän musiikkikasvatus.

2. MUSIIKKILEIKKIKOULUUN OSALLISTUMINEN

ENNEN JA JÄLKEEN MUSKARIN

Muskariin tullessa on hyvä olla paikalla ajoissa, jotta muskari pääsee alkamaan ajallaan. Lasta tulee myös olla hakemassa kun muskari loppuu, ettei seuraavan tunnin alku viivästy opettajan odotellessa hakijoita. Alle kouluikäistä lasta ei saa jättää yksin odottamaan muskarin alkua. Vanhemmat ovat vastuussa lapsista, kunnes tunti on alkanut. Lapset on hyvä käyttää vessassa ennen aloitusta, ettei hätä tule kesken muskarin. Koko lapsiryhmän turvallisuudesta vastaavalla opettajalla ei ole mahdollisuutta valvoa pienten muskarilaisten vessakäyntejä. Myös käsienpesua suositellaan ennen muskariin tuloa, näin vältämme flunssa-aikoina pöpöjen leviämisen. Huomioithan että samoissa tiloissa opiskelee myös muita musiikkiopiston oppilaita, annetaan heille ja muille opettajille työrauha.

MUSKARISSA

Ilmoittautumislomakkeen lisätiedoissa tulee ilmoittaa lapsen perussairaudesta, erityispiirteestä tai perheen elämäntilanteesta, jos kokee sen vaikuttavan muskaritoimintaan/toiminnan suunnitteluun. Opettaja vastaa lasten turvallisuudesta ja opettajan on tärkeä tietää, jos lapsi voi saada jonkin sairaskohtauksen, tai jos opettajan tulee jotenkin rajoittaa lapsen toimintaa. Muskarissa voi joskus olla hyvinkin vauhdikasta ja fyysistä toimintaa.

Muskarissa lapsilla tulee olla jalassa tossut tai jarrusukat.

Pienten lasten opettaminen on aina kasvatustyötä ja tunnin aikana opettaja ohjeistaa myös lasten käyttäytymistä. Jos lapsi häiritsee toisia toistuvista kielloista huolimatta, tai on vaaraksi itselleen tai muille, voi opettaja lapsen iästä riippuen ohjata istumaan tai ottaa syyliin.

Perheryhmissä opettaja vastaa opetuksesta ja lasten vanhemmat vastaavat lapsistaan. Vanhemmat auttavat, ohjaavat, innostavat ja valvovat lapsiaan. Vanhemmat ovat esimerkkinä lapsille. Toiminnan lisäksi muskarissa opetellaan myös keskittymistä,

rauhottumista, tavaroiden jakamista, niistä luopumista ja paikalleen laittamista. Soittimia ja leikkikaluja ei saa heitellä tai rikkoa tahallaan. Tunteiden näyttäminen on sallittua ja tärkeää, jos lapsen itku/kiukku/uhmakohtaus ei kuitenkaan laannu, voi opettaja pyytää vanhempaa rauhoittamaan lasta luokan ulkopuolella.

Yli 3-vuotiaat lapset käyvät muskarissa ilman vanhempia. Varsinkin syksyllä pienelle muskarilaiselle voi olla vaikeaa jäädä muskariin ilman vanhempaa. Vanhempi voi aluksi olla mukana luokassa, ja rohkaista lasta toimintaan tai tehdä yhdessä lapsen kanssa. Joskus voi kuitenkin olla parempi jättää lapsi luokkaan, ja odottaa muskarin ajan aulassa, jos lapselle tulee ylitsepääsemätön hätä. Yleensä ujo ja arkakin lapsi unohtaa vanhemman ikävöimisen kun toiminta pääsee alkamaan.

Soittoryhmäläisillä tulee olla kansio/tasku nuottien säilyttämiseen. Kanteleryhmissä oman soittimen hankinta on suositeltavaa. Musiikkiopistolla on myös muutama vuokrattava kantele, mutta niitä ei riitä kaikille. Nokkahuilun soittajilla tulee olla oma nokkahuilu. Soittimen unohtuessa kotiin, saa opettajalta lainata soitinta.

POISSAOLOT

Poissaoloista ilmoitetaan opettajalle esim. tekstiviestillä. Sairaana ei pidä tulla muskariin. Pääsääntönä voi pitää, että jos lapsi ei ole ollut sairauden takia päivähoidossa, ei hän voi myöskään osallistua muskariin. Jos lapsi joutuu olemaan pois useita peräkkäisiä kertoja, voi opettajalta tiedustella mahdollisuutta osallistua tilapäisesti jonkin muun ryhmän muskariin. Jos lapsi lopettaa muskarin kokonaan on siitä ilmoitettava opettajalle, sekä kansliaan. Lukukausimaksua ei palauteta, jos lapsi lopettaa kesken lukukauden. Myös yhteystietojen muutoksista pitää ilmoittaa opettajalle ja kansliaan. Opettajan sairastuessa pyritään ensisijaisesti hankkimaan sijainen, tämä ei kuitenkaan ole aina mahdollista. Tällöin tuntien perumisesta ilmoitetaan tekstiviestillä (pidä siis puhelinnumero ajan tasalla!). Opettajan sairasloman vuoksi peruttuja tunteja voi lukukauden aikana olla kaksi/ryhmä. Useimmat perumiset korvataan ylimääräisillä muskareilla lukukauden lopussa, tuntien siirtämisellä tai yhteisellä konsertilla tms.

TUNTIEN PITUUDET JA RYHMÄKOOT

vauvamuskarit ryhmäkoko 6-10 lasta 30-45min

1-2-vuotiaat ryhmäkoko 6-10 lasta 45min

3-5-vuotiaat ryhmäkoko alle 4 lasta 30min, 4-10 lasta 45min

6-vuotiaat ryhmäkoko 2 lasta 30min, 3-4 lasta 45min, 5-7 lasta 60min

soitinryhmät ryhmäkoko 2-3 lasta 30min, 4-6 lasta 45min

3. MUSIIKKILEIKKIKOULUN TAVOITTEET

- ❖ Musiikinrakkauden herääminen: Lapsi saa positiivisia kokemuksia ja elämyksiä musiikista ja sen maailmasta.
- ❖ Yhdessä musisoimisen ilo ja esiintymiskokemusten saaminen: Yhteisillä lauluhetkillä vahvistuu yhteenkuuluvuuden tunne ja lapsella on mahdollisuus harjoitella esiintymistä ja nauttia toisten esityksistä.
- ❖ Tunne-elämän rikastuminen: Musiikki kuuluu luonnollisena osana kaikkeen toimintaan. Musiikki synnyttää kuulijassaan monenlaisia tunteita: Se ilahduttaa ja piristää, toisinaan lohduttaa tai rauhoittaa.
- ❖ Musiikin tiedollisen ja taidollisen osaamisen kehittyminen monipuolisin työtavoin: Lauletaan, liikutaan musiikin mukana, kuunnellaan ja eläydytään musiikkiin erilaisten mielikuvien avulla. Tutustutaan erilaisiin soittimiin ja harjoitellaan pieniä soittotehtäviä.

4. MUSIIKKILEIKKIKOULUN TAVOITTEET ERI IKÄVUOSINA

4.1. 3kk-2v VAUVAT JA TAAPEROT VANHEMPINEEN

- ✓ pyritään lähentämään lapsen ja vanhemman kontaktia
- ✓ pyritään saamaan lapselle myönteisiä kokemuksia musiikin, leikin ja laulujen myötä
- ✓ luodaan ja kartutetaan loru- ja lauluvarastoa
- ✓ körötellään, leikitään, lauletaan, soitetaan, kuunnellaan musiikkia ja liikutaan musiikin mukaan
- ✓ luodaan pohja perussykkeelle lorussa tai laulussa

Kuuntelu

- kehitetään kuuntelukykyä ja musiikillista muistia
- kuunnellaan erilaista musiikkia ja nautitaan musiikin luomasta tunnelmasta
- tunnistetaan tuttuja ääniä, lauluja ja musiikkia
- rauhoitutaan musiikkia kuunnellen

Laulaminen, loruilu ja äänenkäyttö

- kannustetaan lasta omaan äänenkäyttöön, vahvistetaan puheenkehittymistä
- loruillaan rytmikkäästi erilaisia äänensävyjä ja voimakkuuksia käyttäen
- rohkaistaan lapsia ja vanhempia laulamiseen sekä kehitetään lapsen ja vanhemman yhteistä peruslauluvarastoa helpoista so-mi -lauluista alkaen
- käytetään leikkiin ja arkirutiineihin liittyviä lauluja ja rohkaistaan niiden keksimiseen

Musiikkiliikunta

- rohkaistaan lasta omaan liikkumiseen
- hahmotetaan omaa kehoa liikkeen avulla
- tuetaan lapsen fyysistä kokonaiskehitystä sekä pyritään kehittämään rytmitajua
- kehitetään ja tuetaan lapsen motorisia taitoja
- koetaan musiikin ja rytmin sykettä ensin vanhemman kehon kautta, sitten liikkeen kautta
- tutustutaan vastakohtiin musiikissa leikkien avulla (esim. hidas-nopea, korkea-matala)
- harjoitellaan eri tanssimuotoja (piiri, rivi, pari, letka)
- opetellaan seuraamaan ja noudattamaan yhteisiä ohjeita

Soittaminen

- tutustutaan erilaisiin soittimiin ja tutkitaan niiden muotoja ja äänenvärejä
- käytetään kehosoittimia (kädet, jalat jne.) monipuolisesti
- säestetään lauluja ja loruja monipuolisesti rytmi- ja laattasoittimilla vanhemman avustuksella
- opetellaan hahmottamaan perussykettä soittaen
- opetellaan kunnioittamaan soittimia

4.2. 3-4v LEIKKI-ikäiset

- ✓ totutellaan olemaan ryhmässä ilman aikuista minä/me yhdessä
- ✓ luodaan ja kartutetaan loru- ja lauluvarastoa
- ✓ lauletaan, leikitään, liikutaan, soitetaan keho- ja rytmisoittimia sekä kuunnellaan musiikkia
- ✓ tutustutaan musiikin käsitteisiin kokonaisvaltaisesti
- ✓ opetus lähtee liikkeelle rytmin kokemisesta kaikkien musiikillisten työtapojen avulla

- ✓ alkaa tasa- ja kolmijakoisen rytmin hahmottamisesta ja kokemisesta, etenee yhteisen perussykkeen löytämiseen ja sana- ja melodiarytmeihin tutustumiseen

Kuuntelu

- eläydytään musiikin kautta erilaisiin tunnelmiin ja kuunnellaan erilaista musiikkia
- kehitetään korvan erottelukykä
- tunnistetaan tuttuja lauluja ja erilaisten soittimien ääniä
- tutustutaan erilaisiin musiikkikulttuureihin
- opetellaan keskittymään kuuntelemiseen ja kuunnellaan myös hiljaisuutta

Laulaminen, loruilu ja äänenkäyttö

- rohkaistaan lasta löytämään oma äänensä helppojen laulujen ja lorujen avulla
- kannustetaan lasta käyttämään ääntään luovasti ja monipuolisesti (improvisointi, omat laulut, erilaiset äänileikit)
- yksinkertaisten laulujen avulla harjoitellaan sävelpuhtautta
- koetaan yhdessä ja yksin laulamisen iloa
- kartutetaan laulu- ja loruvarastoa

Musiikkiliikunta

- koetaan liikkuen musiikin perussykettä, muotorakenteita sekä tempon ja dynamiikan vaihteluita
- opetellaan piiri- ja laululeikkejä sekä tansseja
- rohkaistaan lasta liikkumaan musiikin mukaan vapaasti tunnelman ja mielikuvan mukaan
- kehitetään kehonhallintaa

Soittaminen

- löydetään perussyke soittoon
- käytetään monipuolisesti kehosoittimia, rytmisoittimia ja laattasoittimia mm. laulujen ja lorujen säestämiseen.
- kannustetaan lasta luovaan soittamiseen (esim. soitinsadut)
- soitetaan yhdessä (tutti) ja yksin (soolot)
- koetaan soittamisen iloa ja kuunnellaan erilaisia sointivärejä

4.3. 5-6v

- ✓ vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja, me yhdessä
- ✓ luodaan ja kartutetaan loru- ja lauluvarastoa aiempina vuosina opittujen sävelmien lisäksi
- ✓ opetellaan soittamaan helpot tutut laulut ryhmässä erilaisilla muskarisoittimilla
- ✓ lauletaan, leikitään, liikutaan, soitetaan keho- ja rytmisoittimia sekä kuunnellaan musiikkia
- ✓ tutustutaan musiikin käsitteisiin kokonaisvaltaisesti
- ✓ opetus lähtee liikkeelle rytmien kokemisesta kaikkien musiikillisten työtapojen avulla
- ✓ vahvistetaan perussykettä ja harjoitellaan sanarytmejä monipuolisesti
- ✓ tutustutaan nuottien aika-arvoihin ja niiden symboleihin (taa-aa, taa, ti-ti, 1/4tauko, taa-aa-aa-aa, tiritiri, tiitiri, tiritii, puolitauko ja kokotauko)
- ✓ tutustutaan viivastolla olevien nuottien alkeisiin
- ✓ harjoitellaan soittamaan melodiasoittimilla
- ✓ saadaan valmiuksia mahdollisia musiikkikoulussa tapahtuvia soitinopintoja varten

Kuuntelu

- kuuntelemaan keskittyminen
- tutustutaan elämyksellisesti erilaisiin musiikkityyleihin ja musiikkikulttuureihin
- tutustutaan erilaisiin soittimiin (musiikkisatujen kautta, soitotunteja ja konsertteja seuraamalla, muskaritunnin yhteydessä soitinesittelyjen kautta)
- harjoitellaan erottamaan musiikin käsitteitä kuuntelun kautta (muoto, tempo, dynamiikka, sointiväri, duuri-mollitunnelmat jne.)
- sisäisen kuulemisen harjoittaminen tuttujen laulujen avulla
- harjoitellaan tunnistamaan tuttuja soittimia ja melodioita

Laulaminen, loruileminen ja äänenkäyttö

- käytetään omaa ääntä monipuolisesti ja oikein (hengitys, rentoutus ja lauluasento)
- kehitetään sävelpuhtautta helppojen laulujen avulla
- opitaan rytmisesti ja melodisesti monipuolisia lauluja ja loruja
- lauletaan yksin ja yhdessä
- opitaan hallitsemaan asteittain vaikeutuvia kaikumelodioita
- harjoitellaan ”sisäistä laulamista”, laulamista hiljaa mielessä

Musiikkiliikunta

- koetaan ja harjoitellaan musiikin käsitteitä (rytmi, tempo, dynamiikka, muotorakenteet) monipuolisesti ja leikinomaisesti musiikkiliikunnan avulla
- opetellaan erilaisia tansseja (piiri, rivi, kansantanssit jne.)

- rohkaistaan liikeimprovisointiin
- toteutetaan sanarytmejä myös liikkuen

Soittaminen

- harjoitetaan perussykettä, sanarytmiä ja kaikurytmejä
- opitaan oikeat soittoasennot
- käytetään säestyksissä monipuolisesti erilaisia rytmi- ja laattasoittimia
- opetellaan helppoja säestyksiä, melodioita ja ostinatoja (säestyskuvioita)
- opetellaan tempoon ja dynamiikkaan liittyviä käsitteitä (esim. piano-forte, cresc. – dim., accel. – ritard.)
- koetaan yhteismusisoinnin iloa
- säestetään 5-kielisellä kanteleella I, IV, V soinnuilla
- 6-v: harjoitellaan nokkahuilulla tai kanteleella melodioiden soittamista korvakuulolta ja nuoteista lukemalla
- Soitinryhmissä valittua soitinta (esim. kantele, nokkahuilu, viulu) harjoitellaan kaikilla tunneilla ja pieniä kotitehtäviäkin voi tulla harjoiteltaviksi

5. MUSKARITUNNIN SISÄLTÖ

5.1. MUSIIKIN KUUNTELU

- kuunnellaan monipuolisesti musiikin eri tyyliä (lastenmusiikki, klassinen, kansanmusiikki, jazz, pop, rock jne.)
- tuttujen laulujen tunnistaminen
- soittimien äänien tunnistaminen
- harjoitellaan kuuntelemaan musiikkia keskittyneesti tehtävien avulla
- eläydytään musiikkiin itseilmaisun avulla
- rohkaistaan lapsia kertomaan musiikin luomista mielikuvista ja tunnelmista
- opitaan musiikin peruskäsitteitä

5.2. OMA ÄÄNENKÄYTTÖ

- lisätään muskarilaisen (lapsen ja vanhemman) laulu- ja lorubarastoa
- rohkaistaan muskarilaista oman äänen tuottamiseen leikkien, laulaen ja loruten
- etsitään omaa, luontevaa ja tervettä äänenkäyttöä
- kannustetaan muskarilaista etsimään eri äänensävyjä ja voimakkuuksia
- aluksi lauletaan helppoja kahden sävelen lauluja, ja edetään vähitellen vaikeampien melodioiden hallintaan
- kehitetään lapsen sävelpuhtautta
- lauletaan yhdessä tuttuja lauluja ja opitaan uusia

5.3. MUSIIKKILIIKUNTA

- kehittää rytmittäjää, keskittymis- ja kuuntelukykä, reaktio- ja koordinaatiokykyä, kontakti- ja kommunikointikykyä sekä liikunnallisia valmiuksia
- tukee rytmittäjän kehittymistä; eläydytään musiikin sykkeeseen ja erilaisiin tunnelmiin liikkuen
- auttaa hahmottamaan musiikillisia elementtejä ja käsitteitä
- improvisoidaan omia liikekuvioita ja opitaan erilaisia, pieniä tansseja

5.4. SOITTAMINEN

- käytetään kehosoittimia - koko keho soi
- sykkeen löytäminen: edetään perussykkeestä sana- ja melodiarytmeihin

- opitaan soittamaan ensin rytmisoittimia ja taitojen karttuessa melodiasoittimia, kuten kantele ja nokkahuilu
- rohkaistaan improvisointiin
- soitetaan yksin ja yhdessä
- ... ja ennenkaikkea nautitaan yhdessä tekemisen riemusta

5.5. INTEGROINTI

- yhdistetään musiikki muihin taidemuotoihin esim. keksitään tarinoita tai tansseja musiikin tuomien mielikuvien pohjalta, tai toteutetaan mielikuvia kuvallisen ilmaisun kautta
- taideintegraation avulla voidaan kehittää lapsen mielikuvitusta ja kuuntelutaitoa
- pyritään lapsen mielikuvituksen rikastamiseen erilaisten esteettisten elämysten, tarinoiden, satu- ja taidekuvien tms. avulla
- tutustutetaan lasta eri taidemuotoihin yhdistäen niitä musiikkiin ja annetaan hänelle mahdollisuus ilmaista itseään niille ominaisin keinoin
- keksitään tarinoita tai tansseja musiikin tuomien mielikuvien pohjalta, tai toteutetaan musiikin tuomia mielikuvia esimerkiksi kuvallisen ilmaisun kautta
- havainnollistetaan laulujen sisältöä käsinukkeja ja muita leluja käyttäen
- elävöitetään satuja ja loruja soittimien avulla
- tuetaan lapsen halua luovaan leikkiin

6. KOKONAISVALTAISEN KEHITYKSEN TUKEMINEN

6.1. Kognitiivinen alue

- tietoa koskeva, tiedollinen
- toiminnot liittyvät tiedon vastaanottamiseen ja käsittelyyn
- valikointi, arviointi, tallentaminen, käyttö
- keskeistä muistaminen/opitun mieleenpalauttaminen
- henkisten kykyjen ja taitojen kehittäminen, niin että opittua voidaan käyttää hyväksi ongelmanratkaisutilanteissa
- Musiikkitoiminnalla voidaan tukea kielen, ajattelun, havainnoinnin, muistin, luovuuden ja keskittymiskyvyn kehittämistä.
- lapsen kuunteleminen/kysymyksiin vastaaminen siten, että hänen käsite- ja sanavarastonsa kasvaa, ajattelu syvenee ja lapsi omaksuu uutta tietoa

6.2. Sosioemotionaalinen alue

- tuetaan antamalla lapselle turvallisia ja lämpimiä ihmissuhteita siten, että hänen perheessään saamansa ihmissuhteet täydentyvät.
- lapsi oppii olemaan ryhmän vastuullisena jäsenenä, ratkaisemaan ristiriitoja, suhtautumaan kanssaihmiin ystävällisesti, suvaitsevasti ja tasa-arvoisesti sekä hyväksymään erilaisia mielipiteitä ja ottamaan muut huomioon.
- mahdollisuus omaksua ja harjoitella sosiaalista toimintaa, kanssakäymistä sekä ilmaista itseään mielikuvitusta käyttäen.
- Lasta tuetaan itsetunnon kehittämisessä, myönteisen minäkäsityksen syntymisessä ja tahdonmuodostuksessa.
- Lapsi saa kokea myönteisiä tunteita, iloa, hyväksyttynä olemista.
- Lapsi saa vapaasti ilmaista tunteitaan ja häntä ohjataan niiden hallitsemisessa.
- Lapselle tarjotaan monimuotoisia kokemuksia, jotka auttavat häntä tuntemaan avoimuutta, myötätuntoa ja kunnioitusta toisia ihmisiä kohtaan.

6.3. Psykomotorinen alue

- suoran psyykkisen prosessin seurauksena syntyvää lihastoimintaa.

- Psykomotoriset kyvyt tarkoittavat sorminäppäryyttä, käden kätevyyttä, tasapainoa, aistien ja raajojen yhteistyötä, reaktionopeutta sekä taitoja, joissa on kyse koordinaatiosta ja eri lihasten välisestä yhteistyöstä.
- pyritään varmistamaan lapsen liikkeiden ja kätevyyden monipuolinen kehittyminen.
- Musiikki tukee myös lapsen rytmitajun, keskittymis- ja kuuntelukyvyn sekä kontakti- ja kommunikointikyvyn kehittymistä.
- lapsi oppii liikkumaan turvallisesti ja saa iloa liikunnan ja toiminnan suomasta hyvän olon tunteesta

6.4. Esteettinen alue

- tavoitteet liittyvät arvoihin ja asenteisiin.
- lasta ohjataan havainnoimaan kauneutta luonnossa, taiteessa ja ihmisen rakentamassa ympäristössä. Lapsen mielikuvitus rikastuu tarinoiden ja luovan ajattelun avulla.
- mahdollisuus itsensä ilmaisemiseen eri tavoilla eläytyvästi mielikuvien tukemana

7. MUSIIKIN PERUSKÄSITTEET

Rytmi

- Musiikillinen selkäranka
- on kaikkialla
- rytmitaju osallisena taidollisten valmiuksien kehittämisessä (lukutaito)
- rytmikasvatuksen tavoitteena ymmärtää rytmin käsite elämyksellisesti ja tiedollisesti
- rytmin kuunteleminen musiikkiliikunnassa, loruissa, soittamisessa...
- perus-, sana- ja melodiarytmi

Tempo

- nopeus
- temponvaihtelut

Melodia

- sävelkorkeus ja sen vaihtelut: sama taso-ylös-alas
- eri kestoiset äänet: lyhyt, pitkä
- ”laulava käsi”, solmisaatio
- äänisadut

Kesto

- äänen tai tauon kesto
- lyhyt-pitkä

Sointiväri

- äänen väri: kirkas, tumma, samea...
- ihmisääni, soittimet, luonnonäänet...
- alle 10-vuotiaalla erottelukyky tarkempi kuin aikuisella

Harmonia

- samanaikaisesti soivat äänet
- konsonanssi – dissonanssi (sulosointu – riitasointu)
- samanaikaisesti soivien äänten sointivärit ja sävelkorkeudet suhteessa toisiinsa
- erilaisten tunnelmien luominen soittimilla
- säestys

Dynamiikka

- äänen voimakkuus ja voimakkuuden vaihtelut
- vaikuttaa musiikin tunnelmaan
- jaksottaa musiikkia

Muoto

- musiikin kokonaisrakenne
- musiikki alkaa hiljaisuudesta ja päättyy hiljaisuuteen
- kuunnellen, liikkuen, soittaen
- voi ilmaista, selventää myös kuvallisesti